

بررسی نظریات، الگوها و مدل‌های بهره‌وری

جعفر بیگ زادا، علی زارع دیزج^{*۲}

استادیار و عضو هیئت علمی گروه مدیریت دولتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بناب، ایران

دانشجوی دکترای تخصصی مدیریت دولتی (منابع انسانی) دانشگاه آزاد اسلامی واحد بناب، ایران

خلاصه

در این مطالعه ضمن بیان تعاریفی از واژه بهره‌وری، مفهوم و معیارهای بهره‌وری از دیدگاه تعدادی از نظریه پردازان مدیریت و بهره‌وری به اختصار ارائه میشود. به تفاوت‌های بهره‌وری در دو بخش خصوصی و دولتی پرداخته می‌شود. همچنین تعدادی از مدل‌های بهره‌وری به ویژه مدل‌های ارائه شده در سازمان‌های دولتی ایران تبیین می‌گردد و شرح مختصری درباره هر کدام از مدل‌ها و نیز درباره نحوه تنظیم و طراحی مدل‌ها داده می‌شود.

بهره‌وری مفهومی است جامع و کلی که افزایش آن به عنوان ضرورتی جهت ارتقاء سطح زندگی، رفاه بیشتر، آرامش و آسایش جامعه، همواره مد نظر سیاستمداران، اقتصاددانان و دولتمردان بوده است. مطالعه و بررسی مدل‌های بهره‌وری نشان می‌دهد که تفاوت بسیاری در اجزای اصلی تشکیل دهنده این مدل‌ها وجود دارد و در ترسیم این مدل‌ها عوامل و ابعاد گوناگونی در نظر گرفته شده است و نیز محل کاربرد مدل‌ها نیز مختلف است. مدل‌ها، معیارهای ارزیابی و خطوط راهنمایی برای سازمان‌ها ایجاد می‌کنند تا پیشرفته‌ها و عملکرد خود را بهبود دهند. مدل بهره‌وری سازمانی بر این واقعیت تأکید دارد که بقا در رقابت جهانی، مستلزم بهبود عملکرد است.

کلمات کلیدی: بهره‌وری، مدل‌های بهره‌وری.

۱- مقدمه

خوشبختی، سعادت و بهروزی هر ملتی وابسته به کار و تلاش همه اقشار جامعه بوده و بهره‌وری معیاری برای ارزیابی عملکرد این فعالیتها و تلاشها در بخشهای مختلف اجتماعی - اقتصادی است [۲۲]. امروزه بهره‌وری فراتر از یک معیار، به عنوان یک فرهنگ و نگرش به کار و زندگی مطرح شده و بهبود آن منشاء اصلی توسعه اقتصادی است. ارتقاء بهره‌وری بر پدیده‌های اصلی اجتماعی، اقتصادی و سیاسی جامعه مانند کاهش تورم، افزایش سطح رفاه عمومی، افزایش سطح اشتغال، افزایش توان رقابت سیاسی و اقتصادی و مانند اینها تأثیرات وسیعی دارد.

بهره‌وری معیار کلیدی برای ارزیابی عملکرد فعالیتها و نظام‌های اقتصادی و اجتماعی است. بهره‌وری بیانگر توانایی ما برای داشتن ستانده بیشتر با ترکیب بهتر درونداها و استفاده از ایده‌ها و مدل‌های جدید کسب و کار و نوآوریهای فناورانه است.

1- Beikzad_Jafar@yahoo.com

2- *Email: Aliz.1362@yahoo.com, 09358770535